

KONST

Yael Bartana: ”Om kvinnor styrde Ryssland, skulle samma sak ha hänt då?”

UPPDATERAD I GÅR 16:32 PUBLICERAD I GÅR 14:22

Den israeliska konstnären Yael Bartana är aktuell med utställningen och videoverket ”Two minutes to midnight” på Cecilia Hillström Gallery. Foto: Birgit Kaulfuss

Tänk om kvinnor styrde världen? Det är frågan i centrum i den israeliska konstnären Yael Bartanas film ”Two minutes to midnight”, som just nu visas på Cecilia Hillström gallery i Stockholm.

– Mina verk är tvetydiga, och det finns något politiskt i det, säger Yael Bartana.

Tio kvinnor sitter runt ett bord i ett skumt, osigt rum. På väggen tickar en stor klocka. Det är två minuter kvar till midnatt, på andra sidan telefonluren skrävlar en Trumplik Mr Twittler om sin stora raket och snart måste ett beslut fattas: Hur ska kärnvapenhotet bemötas?

Det är inramningen, eller startpunkten, i den israeliska konstnären Yael Bartanas videoverk ”Two minutes to midnight”, som just nu visas på Cecilia Hillström gallery i Stockholm.

Idén till projektet föddes redan för tio år sedan, under en period när Yael Bartana funderade mycket på Israel-Palestina-konflikten och krigets väsen. Funderingarna utvecklades så småningom till den fråga som står i centrum i filmen: ”What if women ruled the world?”

När vi träffas på galleriet, dagen efter invigningen och mitt i aprilsnön, undrar jag varför hon ville utforska just den frågan.

– För att jag ser hur världen domineras av män och psykopater, svarar Yael Bartana medan vi lämnar det mörka filmrummet och i stället slår oss ned i en ljus soffa.

– Och för att det historiskt aldrig har hänt. Visst har det funnits matriarkat, men inte i dag.

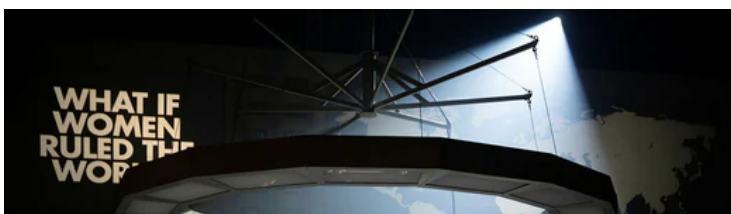
Yael Bartanas videoverk "Two minutes to midnight" skildrar en fiktiv regering bestående av tio kvinnor. Foto: Birgit Kaulfuss

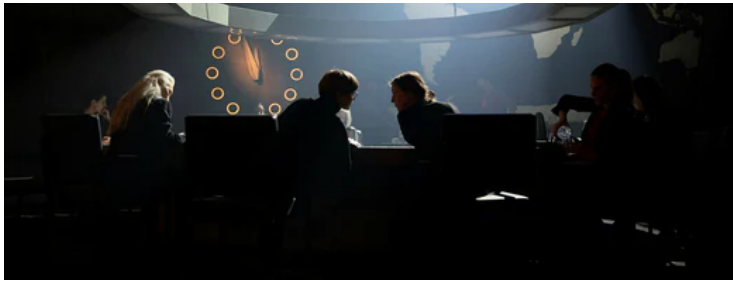
För att närma sig frågan satte Yael Bartana upp ett antal performance i Åhus, Philadelphia och Berlin. Åtta av dem filmades och klipptes ihop till "Two minutes to midnight", som hade premiär på filmfestivalen CPH:Dox 2021. Alla av dem utspelar sig vid det runda bordet, i ett rum som fått namnet Peace room – en blinkning till krigsrummet i Stanley Kubricks film "Dr Strangelove".

– Redan tidigt i projektet tänkte jag på det rummet, berättar Yael Bartana. För att det är en sådan stark representation av maskulinitet och män som styr världen från ett enda rum.

I hennes fredsrum sitter i stället en fiktiv regering bestående av tio kvinnor. Fem av dem är skådespelare, fem är verkliga experter som kontinuerligt byts ut – från soldater och fredsaktivister till politiker och advokater. Diskussionerna vid bordet, som rör sig kring kärnvapen och för- och nackdelar med nedrustning, utgår ibland från manus, ibland från improvisation som initieras av skådespelarna.

– Experterna visste inte alltid vad som pågick. De visste till exempel inte att det plötsligt skulle komma in en lättklädd man i rummet. Det var intressant att se dem reagera på det, och hur det väckte frågor som jag ville belysa, om feminism och könsroller. Om bara kvinnor styrde världen, skulle det bli annorlunda då, är det en lösning, eller skulle samma problem uppstå, eftersom makt är svårt att hantera?

Scen ur Yael Bartanas videoverk "Two minutes to midnight". Foto: Yael Bartana

I sitt konstnärskap har Yael Bartana alltid varit upptagen vid krig och dess konsekvenser, inte minst för kvinnor. Intresset väcktes när hon själv gjorde värnplikt i den israeliska armén 1988. Hon minns hur känslan av blåögd stolthet snart förbyttes i djupt äckel. De personliga erfarenheterna speglas i filmen, men också i de två fossilerade vapen som hör till utställningen: en israelisk uzi och en rysk AK-47:a.

– Jag vet att metall inte kan bli till fossil, men jag gillar att leka med tanken på att gräva ned vapen. Det är ju så jag arbetar, med fantasi och spekulatation kring historia och framtid. Samtidigt reflekterar och förhåller sig verken hela tiden till nuet. Man tittar på nyheterna och plötsligt får de en ny kontext. Plötsligt blir filmens Mr Twittler till Putin i stället.

Hon beskriver kriget i Ukraina som en ”extremt oroande situation”. Samtidigt återkommer frågan.

– Om kvinnor styrde Ryssland, skulle samma sak ha hänt då? Skulle vi se samma fantasi om att erövra, samma strävan efter att hitta på politiska myter?

Är det en maskulin fantasi tänker du?

– Det har historiskt funnits kvinnor som suttit i krigsrum och fattat samma beslut som männen. Men de har varit i minoritet. Så frågan fortsätter att vara just en fråga.

Den får inte ett svar i filmen?

– Nej, för det är svårt att dra slutsatser om något som inte prövats i verkligheten. För att skapa riktig förändring behövs en riktig rörelse.

"Jag har valt att vara verksam i konstvärlden, för att jag också tror på konstens kraft", säger Yael Bartana. Foto: Birgit Kaulfuss

Det första Yael Bartana gjorde när hon tidigare under dagen anlände till Stockholm med nattåg från Malmö, där hon är verksam som doktorand vid konsthögskolan, var att promenera till riksdagen för att bjuda in Greta Thunberg till utställningen.

– Jag är intresserad av alternativa ledare och Greta är ett bra exempel på det, säger hon. Det är fantastiskt och fascinerande att hon lyckats skapa den här massiva rörelsen och faktiskt skaka om systemet. Det är min dröm. Men jag har valt att vara verksam i konstvärlden i stället, för att jag också tror på konstens kraft.

Det är en tro som ibland sviktar, medger Yael Bartana.

– Jag funderar ofta på hur jag som konstnär kan förändra. Men jag tror att konst kan provocera, och därigenom uppmuntra till tankar. Mina verk är tvetydiga, och jag tänker att det finns något politiskt i det. Det skapar diskussion.

Yael Bartana

Född i Israel 1970.

Verksam som konstnär, filmskapare och fotograf.

Uppmärksammades för sin filmtrilogi "And Europe will be stunned", som utforskar relationen mellan judendom och polsk identitet och visades i Polens paviljong på Venedigbiennalen 2011.

Finns representerad på museer som Moma i New York, Tate Modern i London och Centre Pompidou i Paris. Har haft soloutställningar på bland annat Moma och Moderna museet i Malmö.

Är verksam som doktorand vid konsthögskolan i Malmö och aktuell med utställningen och videoverket "Two minutes to midnight" på Cecilia Hillström gallery i Stockholm, den 7 april-14 maj.

Läs mer:

[Recension: Roliga konstinitiativ i coronatiden](#)

TEXT

Matilda Källén

matilda.kallen@dn.se